

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Valentino II, Interamnensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

EX VARIIS.
Iterum invenitur.

ficus, ubi etiamnum plurima fiunt miracula, quæ facit per illum Deus et Dominus noster Jesus Christus, qui in Sanctis suis est mirabilis et gloriosus in sæcula sæculorum. Amen.

14 Celebratur autem festum ejus in Ecclesia Pataviensi cum primis solemniter et honorifice pridie Nonas Augusti, et fit ibi conventus multorum homi-

num, quærentium auxilium et defensionem ab illo : percipiuntque multi, digne postulantes, mentis et corporis sospitatem per Christum Jesum Dominum nostrum.

a Imo plusquam tribus sæculis post.
b Quæ hæc major ecclesia? Certe Cathedralis templum Passavii est S. Stephani.

DE S. CRISPINO III, EPISC. TICINENSI.

AN CHR.
CDLXVI.
VII JANUARIJ.
S. Crispini
natis.

Crispini Episcopi Ticinensis et Confessoris VII Januarii sacris Ecclesie tabulis inscriptum est nomen; refertur quoque a Bellino, Maurolyco, Galesinio, Molano, Martyrologio Germanico; licet Ferrarius, ut supra diximus, Crispinum primum hoc die colit, hunc ad xxx Octobris rejiciat, quo et Crispini II memoria celebratur. Galesinius utroque die Crispinum memorat, et in Notis utroque se de Epiphaniæ decessore loqui ostendit.

Vilæ Ferrario.

2 Hujus vitam ita breviter describit idem Ferrarius in Catalogo SS. Italiæ: Crispinus Episcopus, tertius hujus nominis, post Thomam, qui S. Anastasio successerat, Ecclesiam Ticinensem administravit, Sixto III, Leone I, et Hilario Pontificibus. Vir fuit magnæ et spectatæ sanctitatis. Cujus S. Epiphanius ejus successor, discipulus, et diaconus fuit. Quo sanctus Episcopus, cum valde senex esset, ut scribit S. Ennodius, in Ecclesiæ regimine utebatur, et brachiis illius incedens sustentabatur. Interfuit Concilio Mediolanensi sub S. Eusebio ejus Sedis Episcopo jussu Leonis I Papæ celebrato, una cum S. Maximo Episcopo Taurinensi, et Abundio Episcopo Comensi, et aliis. Cum autem Ecclesiæ suæ annos xxxiv sanctissime præfuisset, senio confectus, Sede Epiphaniæ derelicta, migravit e vita anno salutis CDLXVI, quo tempore et S. Prosper Episcopus Regiensis diem clauserat extremum, Hilario Pontifice Maximo et Leone I Imperatore.

3 Hæc Ferrarius; qui xxviii Maii de S. Anastasio Episcopo Papiensi agens, ait S. Crispini (secundi, ut arbitror, licet non exprimat) successorem fuisse; idque ipsum mox in dubium revocat. Celebratur is in Romano Martyrologio xxx Maii. Sedere, qui hic nominantur Pontifices Romani, Sixtus III, a xxvi Aprilis CDXXXII, usque ad xxviii Martii CDXL, quo die ab Ecclesia colitur: Leo I, a x Maii ejusdem anni, usque ad xi April. CDLXI, quo die ejus dabimus vitam: successit Hilarius eodem anno, mense Novembri; obiit x Septemb. CDLVII, quo die colitur. S. Epiphaniæ Episcopi Ticinensis vitam infra xxi Januarii dabimus a S. Ennodio conscriptam; de ipso vero Ennodio agemus xvii Julii. Concilii Mediolanensis, Sanctique Crispini meminit Baronius tom. 6 Annal. an. CDLI, num. 13, et sequentibus. Qui hic memorantur ei interfuisse sancti Episcopi, Eusebius Mediolanensis xii Augusti, Maximus Taurinensis xxv Junii, Abundius Comensis ii Aprilis, coluntur. De S. Prospero, qui hic Regiensis Episcopus dicitur, agemus xxv Junii.

4 Porro quæ hic Ferrarius de obsequiis decrepito

Antistiti ab Epiphaniæ exhibitis narrat, ea inferius in ipsius vita Epiphaniæ fusius referuntur; uti et quod de agri Summiatis controversia perperam Crispino I tribui supra monuimus; idque inter cetera de eo prædicatur: At ille venerabilis Crispinus Episcopus, favoris nescius, pertinaci tenens distractione censuram, et quem numquam nisi bona conscientia duxit ad gratiam, sic eum (Epiphaniæ) mulcebat sensibus, ut morderet obtutu; et sub specie frontis rigidæ clandestinum circa discipulum nutriebat affectum: pascebatur alumni sui optabili conversatione Pater, et in omnibus ejus actibus oculos amonabat. Paulo deinde inferius: Postquam tamen invalida senectus, et semper de infirmitatibus querula, venerabilem virum Crispinum Pontificem occupavit; istius sustentabatur manibus, in hujus nitens erigebatur amplexus; pes illius erat, oculus, dextera; cujus ministerio, quidquid optasset fieri, ante jussionem suam videbat impletum.

S. Epiphaniæ instruit.

Ab eo juratur.

5 De morte tandem Crispini hæc scribit: Circa finem tamen vite, quem spiritu prævidebat sanctus Antistes, Mediolanum vicinam expetiit civitatem, etc. Subdit commendatam civitatem, et Ecclesiam suam, atque Epiphaniæ discipulum. Atque Ticinum, inquit, quasi ad sepulchrum festinans regressus est: qui aliquantis emensis diebus morbo regio perustus, lucem sæculi nostri supra habitatione commutavit. Meminit obitus illius Baronius tom. 6, ad an. CDLXVI, num. 16. De eo et S. Epiphaniæ illos Guilielmi LXV Episcopi Papiensis versus recitat Ferrarius:

Moritur.

Crispinus vir mitissimus,
Director Epiphaniæ,
Cui successit protinus
In gradibus officii.

6 De eodem ista quoque cecinit S. Ennodius Carm. lib. 1, Carmine ix, sive Panegyrico in tricennalibus S. Epiphaniæ habito:

Crispinum petit inde libens, quem dicere digno
Non datur eloquio; nec si modo surgat Averno
Qui potuit rigidas de rupibus Apennini,
Flumina cum starent, ad plectrum ducere silvas.
Helias fuit hic mage nam quis Helisæum
Linqueret in terris, duplicato munere palmæ
Nutrivit quem lacte pio, quod ab ubere Paulus
Pressit Evangelicis plena est cui dextra papillis?
Salve sancte parens: semper salvete recepti
Crispini cineres: ad ejus jura redundat
Quidquid in hoc Christi miramur dogmate dignum.

Laudatur a S. Ennodio.

DE S. VALENTINO II, INTERAMNENSI EPISCOPO.

CIRCITER AN.
CHRISTI.
DXXXIII.
VII JANUARIJ.
S. Valentini
II natalis.

Valentinum Interamnensem Episcopum et Martyrem colit Ecclesia xiv Februarii. Alium eo multo juniorem ejusdem Sedis Antistitem refert Ferrarius in generali Catalogo Sanctorum VII Januarii his verbis: Interamnæ in Umbria S. Va-

lentini Episcopi et Confessoris. Et fusius in Catalogo Sanctorum Italiæ ex quodam MS. Martyrologio Ecclesie Interamnensis, in quo tamen, ut ait, nonnulla de eo dicuntur, quæ ad S. Valentinum Passaviensem pertinent.

2 De

Vita ex Ferrario.

2 De hoc Interamnensi ista scribit idem Ferrarius : Valentinus II, hujus nominis Interamnensis Episcopus. Interamnæ natus et educatus est. Hic in liberalibus disciplinis eruditus primum, deinde in Christiana religione ita profecit et litteris et moribus, ut a Gelasio I, Summo Pontifice Romæ Ecclesiæ S. Eusebii præfectus fuerit, ac paullo post ad Interamnæ Episcopatum promotus. Multos ex Arianis, qui in ea urbe tunc temporis erant, ad Catholicam fidem doctrina et vitæ innocentis exemplo perduxit. Præfuit Ecclesiæ annis circiter xxxix, obiitque vi Idus Januarii. Cujus corpus in ecclesia S. Zenonis Martyris extra urbem conditum, multis miraculis claruit.

Multos convertit.

Hæc ille. Sedit S. Gelasius a II Martii cōxcii, usque ad XXI Novemb. cōxcvi.

3 Hujus Valentini meminit et Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum xiv Februar. cum de Valentino I agit, citatque Petrum de Natalibus, qui lib. 1, cap. 13, tradit, ab hoc S. Proculum sacerdotio initiatum, utrumque a Gothis gentilibus (Arianis fortasse scribere voluit) multa passum, imo et martyrio coronatum: quod tamen de Valentino Ferrarius non scribit. De S. Proculo agemus xiv Aprilis. Est vero hæc Interamna Umbriæ, Nare amne circumflua, unde et nomen nacta, vulgo nunc Terani, sive Terni dicitur. Nam alia est ad Lirim flumen, non procul Aquino: alia in Piceno.

Multa patitur.

DE S. CEDDA SIVE CEDDO

EPISCOPO LONDINENSI.

ANNO CHRISTI
DCLXIV.
VII JANUARI.
S. Cedda Episcopi Londin. natalis.

Londini Britannicæ metropoli dudum ante Anglorum irruptionem Episcopi fuere, aut etiam Archiepiscopi, quæ dignitas titulo tenus a Britannis in Walliam compulsis, ad sæcula aliquot retenta est, ut iv Februarii ad S. Liphardi vitam dicemus Anglis vero religionem Christianam complexis, primus Londini Antistes Mellitus fuit, cujus vitam xxiv Aprilis dabimus; secundus S. Ceddo, sive Cedda, qui tamen an Londini Sedem habuerit, non omnino constat, Episcopus certe Orientalium Saxonum fuit, quorum metropolis Londinum; et Wilhelmus Malmesburiensis expresse Londinensium Episcopum vocat. Ejus obitus diem nusquam se reperisse testatur Joannes Capgravius in Legenda Sanctorum Angliæ. Florentius Wigorniensis diserte scribit vii Kalendas Novembr. an. dclxiv, obiisse, sed cum Martyrologium Anglicanum hoc die illum referat, id sequemur. Frater ejus S. Ceadda fuit. Lichfeldensis Episcopus, de quo II Martii agemus: quamquam subinde is Cedda Londinensis vero Ceadda et Ceada appelletur, sed sæpius Ceddo, Cedd, Ceaddus a Beda et Capgravius. Res ab eo præclare gestas commemorat Venerabilis Beda lib. 3, Histor. gent. Angl. cap. 21, 22, 23, et alii ex eo.

VITA

Ex Beda lib. 3, cap. 21 et seqq.

CAPUT I.

S. Cedda unus e primis Mediterraneorum Anglorum Apostolis.

His temporibus Middenglengli, id est, mediterranei Angli, sub Principe b Penda, filio Pandan Regis, fidem et Sacramenta veritatis perceperunt. Qui cum esset juvenis optimus, ac Regis nomine ac persona dignissimus, prælatus est a patre regno gentis illius: venitque ad Regem Nordhumbrorum c Oswi, postulans filiam ejus d Alchfedam sibi conjugem dari; neque aliter quod petebat impetrare potuit, nisi fidem Christi ac baptisma cum gente cui præerat, acciperet. At ille audita prædicatione veritatis et promissione regni cælestis, speque resurrectionis ac futuræ immortalitatis, libenter se Christianum fieri velle confessus est, etiamsi virginem non acciperet: persuasus maxime ad percipiendam fidem a filio Regis Oswi, nomine e Alchfrido, qui erat cognatus et amicus ejus, habens sororem ipsius conjugem, vocabulo Cymburgam, filiam Pandam Regis.

2 Baptizatus est ergo a f Finano Episcopo, cum omnibus qui secum venerant, Comitibus ac militibus, eorumque famulis universis, in vico Regis illustri, qui vocatur g ad murum. Et acceptis quatuor Pre-

Baptizatus, curat suos instrui per S. Ceddam et alios.

sbyteris, qui ad docendam baptizandamque gentem illius et eruditione et vita videbantur idonei, multo cum gaudio reversus est. Erant autem Presbyteri Cedda, et h Adda, et i Betti, et k Diuna, quorum ultimus natione Scotus, ceteri fuere Angli. Adda autem erat frater Uttan Presbyteri illustris, et Abbatis monasterii, quod vocatur ad Capræa caput. Venientes igitur in provinciam memorati Sacerdotes cum Principe, prædicabant verbum, et libenter auditi sunt: multique quotidie et nobilium et infimorum, abrenuntiata sorde idololatriæ, fidei sint fonte abluti. Nec prohibuit Penda Rex, quin etiam in sua, hoc est Merciorum, natione verbum, si qui vellent audire, prædicaretur. Quin potius odio habebat et despiciebat eos, quos fide Christi imbutos opera fidei non habere deprehendit, dicens contemnendos et miseros esse eos, qui Deo suo, in quem crederent, obedire contemnerent.

3 Cœpta sunt hæc l biennio ante mortem Penda Regis: ipso autem occiso, cum Oswi, Rex Christianissimus, regnum ejus acciperet, factus est Diuna, unus ex præfatis quatuor Sacerdotibus, Episcopus Mediterraneorum Anglorum, simul et Merciorum, ordinatus a Finano Episcopo. Paucitas enim Sacerdotum cogebat unum Antistitem duobus populis præfici. Qui cum paucis sub tempore non paucam Domino plebem acquisisset, defunctus est apud Mediterraneos Anglos, in regione quæ vocatur in Feppingum. Suscepitque pro illo Episcopatum m Ceollach, et ipse de natione Scotorum, qui non multo post Episcopatu relicto reversus est ad insulam n Hy, ubi plurimorum caput et arcem Scoti habuere cœnobiorum: succedente illi in Episcopatum Trumhere viro religioso, et monachica vita instituto, natione quidem Anglo, sed a Scotis ordinato Episcopo, quod temporibus o Wifheri Regis factum est.

a Id est circa an. dclm, ut num. 3, dicitur.

b Alis Peada dicitur, Ranulfo Cestrensi Weda, filius Penda, sive, ut hic vocatur, Pandan, crudelissimi Merciorum Regis. Penda occiso anno Christi dclv, xv Novembr. Merciorum regno potitus est Oswius, et Peade genero suo regnum Australium Merciorum dedit. Sed hic an. dclvii, proditiōe, ut traditur, uxoris suæ, nefarie interfectus est ipso Paschalis festi tempore.

c Successit hic S. Oswaldo fratri in regnum anno dclxii, obiit Kalendis Martii an. dclxx.

d Harpsfeldius Aluchefredam vocat, Cestrensis Ellfedam. Soror fuit S. Ellfedæ, de qua vii Februar.

e Hic Egfrido fratri anno dclxxxv, xx Maii Sabbato, a Pictis interfecto, successit: obiit an. dccc, xiv Decemb. Ejus uxorem Cestrensis alii que Kyneburgam vocant, de qua xv Septembr.

f De S. Finano Episcopo Lindisfarnensi agemus xvii Februarii. g Murus ingens e cespitibus et palis ab Adriano primum, deinde a Severo (alii alias contra Caledonios prætenturas fecere) veluti Romanæ provinciæ limes, ductus est a mari Germanico ad Hibernicum, sive a Tina fluminis astuario usque ad Itunæ sinum. Egregie describitur a Cambdeno, qui Britannis dici ait Gual-sever, Gal-sever, Mur-Sever: Scotis Sottiswith, Anglis et accolis The Picteswall, sive Pehitswall, id est, murum Pictium, The keepe-wall, id est, custodiæ murum, et per excellentiam The wall; antiquis

h i k

l
Primi isthic Episcopi.

m

n

o